

Rozhovor k projektu 1989

Mohl by ses představit, z jakých poměrů jsi pocházel?

Narodil jsem se v roce 1957 ve vesnici nedaleko od Prahy. Můj táta byl strojní zámečnick, tehdy pracoval v Safině Vestec, máma byla dělnice.

Prožíval jsi už rok 1968? Měla kvůli tomu tvoje rodina později nějaké problémy?

V roce 68 jsem byl v páté třídě a už jsem to vnímal. Přes nás se hnali Rusáci, celý den jsem viděl létat těžká letadla s tanky. Tady v okolí taky tábořili. Po prázdninách jsem šel na jinou školu, pamatuji si, jak tam kluci strhli ruskou vlajku. Ale moji rodiče byli vždy opatrní, dávali pozor, aby si nezpůsobili problémy, a nabádali mě, abych neřekl něco nevhodného. A také se nikde neangažovali během Pražského jara ani předtím a nebyli ve straně. Snažili se nekomplikovat si politikou život.

Jak jsi prožíval následující léta?

Rok 69 byl ještě takový uvolněný, další už méně. Já jsem chodil do školy bez problémů, až na nějakou tu dvojku z mravů, akorát nás štvaly některé učitelky, které tu politiku braly moc vážně. Ale pamatuji si, že přímo v naší ulici tábořili čeští vojáci, kteří byli připraveni zasáhnout a udělat pořádek. A potěšilo nás, když jsme to těm Rusákům nandali v hokeji.

Kam jsi šel po základní škole?

Na průmyslovku v Ječné ulici v Praze. Ten obor (sdělovací technika) mě bavil, ale škola mě štvála. Byli tam zkostnatělí profesori a otravovali nás s občanskou naukou a ruštinou. Jezdili jsme na chmel, to mě bavilo, a taky jsem se seznámil s trempy a začal s nimi jezdit.

A co jsi dělal potom, pracoval jsi, angažoval ses nějak?

Na vojnu se mi moc nechtělo, šel jsem pracovat na Železniční stavitelství a chtěl si zařídit zkrácenou vojenskou službu. Ale nepovedlo se to, hned (v roce 1976) jsem narukoval, na dva roky. Vyškolil jsem se na zbrojíře. Pořád ale po mně šli, hrozilo mi i vězení. Já jsem je totiž pořád štvál, četl jsem Švejka a choval se podle toho – dělal švejkoviny. Ještě bych zmínil, že jsem byl v Mariánských Lázních, kde byla blízko západní hranice. Tam se opravdu hlídalo důkladně, sledovali jsme i sportovní letadla a každou chvíli vyhlašovali poplach. Po vojně jsem se vrátil k Železničnímu stavitelství. Pracoval jsem na telefonních ústřednách a potom na Metru.

To už byla osmdesátá léta, vnímal jsi tehdy nějaké změny?

To byla perestrojka a glasnost' v Sovětském svazu. Když pomřeli ti přestárlí papaláši a nastoupil Gorbačov. Ale u nás žádné postupné oteplení nebylo, ti politici, to byl skanzen. A říkal jsem, že u nás se nic nepohne, dokud lidé nebudou mít hlad. A u nás se měli dobře. Jídla byla spousta a každý měl svůj domeček nebo byteček a chatu...

A co si pamatuješ z roku 1989, jak to tehdy probíhalo?

Začalo to tím masakrem studentů na Národní třídě. Šířila se fáma, že byl jeden student zabit, ale nebyla to pravda. Ale odstartovalo to další věci. Svaz žen začal protestovat, protože tam zmlátili jejich děti.

Stávkovali studenti a umělci. Pak si pamatuji shromáždění na Václaváku a na Letné a generální stávku, které jsme se také účastnili.

Věděl jsi, jak to vypadá v jiných zemích? A jak se o to zajímali ostatní?

Já jsem poslouchal Svobodnou Evropu a Luxembourg, většinou lidí to ale bylo jedno. Jak už jsem říkal, měli se celkem dobře a ani moc nevnímali, když východní Němci přes nás utíkali na Západ. Všem to bylo jedno a žádná revoluce by u nás nebyla, kdyby je neprobudily zprávy o tom zásahu na Národní třídě, který byl překvapivě silný a brutální.

Zpět k zahraničí. Vnímal jsem, co se dělo v Polsku. Tam to tehdy zachránil Jaruzelski, když vyhlásil stanné právo. Jinak by tam vtrhla celá Varšavská smlouva a Poláci by to nepřijali tak klidně jako my, oni by se bránili a bylo by to hodně krvavé. V roce 1980 jsem byl spolu se spoustou dalších vojáků v záloze povolán a čekalo se, že potáhneme na Polsko.

Jaká byla nálada těsně po převratu?

Můj kolega tehdy říkal: „To už je v pohodě, máme to v suchu, komunisti už šli konečně do prdele.“ Já jsem upozorňoval na to, že teď je potřeba, aby lidé byli maximálně ostražití, nebo do vlády a na další posty nalezou komunisté, co převlékli kabát, nebo jiní vykukové, kteří budou moci v mladé republice beztretně loupit a prosazovat zájmy svých lobby. A měl jsem pravdu...

Jinak byla nálada skvělá, všichni měli obrovské nadšení, chtěli prospět naší zemi, spousta umělců šla do politiky...

Ale našli tam i ti zakuklení komunisté, kteří v poklidu převzali moc, mezitím se pářily archivy StB. Jiné archivy se zase schovávaly a jsou využívány dodnes... A do politiky se dostali i lidé, kteří nereprezentují zájmy naší země, ale cizích zemí a firem. Tehdy jsme podepsali velmi nevýhodné dohody se západní Evropou, že musíme omezit výrobu oceli, že clo při vzájemném obchodu platíme pouze my, že vyvážíme

suroviny a dovážíme drahé nekvalitní zboží nebo levné zboží za dumpingové ceny, které ničí naše firmy, a tak dále.

A další vývoj, privatizace atd.?

Privatizace způsobila spoustu problémů, nezaměstnanost, státní dluh, zničila spoustu tradičních podniků, ale jedna věc na ní byla dobrá, proto jsem ji tehdy obhajoval. Zabránila komunistům vrátit se k moci. Od lidí, kteří měli z minulého režimu nastřádáno nebo naloupeno, tyto peníze odčerpala. A mnoho lidí hmotně zainteresovala v různých firmách tak, že byli rozhodně proti návratu společného vlastnictví.

Ale měla být provedena líp. Stát si měl nechat kontrolní funkci ve velkých podnicích a prodat je, až na to budou připravené, funkční a za plnou cenu.